

Лабораторія законодавчих ініціатив

ВИБОРИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

За редакцією Ковриженка Д. С.

КИЇВ - 2006

ББК 67.312.1
В41

Авторський колектив:

Безп'ятчук Ж.
Євгенєва А.
Ковриженко Д.
Чебаненко О.
Шаповалова К.

В41 Вибори в Європейському Союзі / За ред. Ковриженка Д.С.;
Лабораторія законодавчих ініціатив. – К.: ФАДА, ЛТД, 2006. – 156
с. – Бібліогр.: с. 147–155.

ISBN 966-7625-98-2.

У книзі розглянуто основні тенденції розвитку виборчого законодавства 25 країн – членів Європейського Союзу. Важлива увага приділена виборчим системам, які застосовуються в країнах ЄС на загальнодержавному і місцевому рівнях, механізмам забезпечення принципів загального і рівного виборчого права, суб'єктам та умовам висунання кандидатів на загальнодержавних і місцевих виборах, порядку формування органів, які здійснюють адміністрування виборчого процесу, їх функціям і повноваженням. Окремо охарактеризовано основні механізми забезпечення участі у виборах жінок та національних меншин. У додатку наведено дані про результати останніх парламентських виборів у 25 державах – членах ЄС.

Видання призначене для всіх, хто цікавиться виборчою тематикою.

ББК 67.312.1

Координатор проектів в Україні

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Загальний огляд джерел виборчого права країн ЄС	5
1. Конституційні засади виборчого процесу в країнах-членах ЄС	5
2. Загальна характеристика законів, які регулюють підготовку та проведення виборів	16
3. Висновки	18
Розділ 2. Право обирати і бути обраним: суб'єкти, умови і механізми реалізації	20
1. Активне виборче право і шляхи забезпечення його реалізації	20
2. Кандидати на виборах: вимоги, суб'єкти та умови висунання	30
3. Висновки	37
Розділ 3. Виборчі системи для парламентських, президентських і місцевих виборів в державах-членах ЄС	39
1. Виборчі системи для парламентських виборів	39
2. Виборчі системи для президентських виборів	57
3. Виборчі системи для місцевих виборів	59
4. Висновки	77
Розділ 4. Забезпечення представництва жінок та національних меншин у виборних органах країн ЄС	79
1. Механізми забезпечення адекватного представництва жінок в парламентах та представницьких органах місцевого самоврядування	79
2. Способи забезпечення представництва національних меншин у виборних органах	90
3. Висновки	97
Розділ 5. Адміністрування виборів в країнах Європейського Союзу	99
1. Шляхи забезпечення незалежності органів адміністрування виборчого процесу	101
2. Засади побудови системи адміністрування виборчого процесу в ЄС	104
3. Висновки	122
Додаток. Результати останніх парламентських виборів в країнах ЄС	124
Джерела	147

Висока оцінка ступеня демократичності українських виборів 2006 року з боку міжнародних організацій та місії спостерігачів від іноземних держав дозволяють по-новому поглянути на шляхи та механізми подальшого удосконалення виборчого законодавства України. Основний акцент слід ставити вже не стільки на подальшій деталізації «технологічної» частини чинних виборчих законів України, скільки у вирішенні більш концептуальних питань та уніфікації правового регулювання різних виборів – президентських, парламентських та місцевих.

На сьогодні в Україні шляхи вирішення багатьох проблем виборчого законодавства оцінюються неоднозначно. Так, серед політиків та експертів відсутнє однозначне бачення напрямів подальшого реформування виборчих систем, які були апробовані на парламентських і місцевих виборах 2006 року, підходів до регулювання передвиборної агітації та фінансування виборів, процедури, форм і способів реєстрації виборців, формування виборчих комісій тощо.

Актуальність цього видання зумовлена й тим, що хоча більшість політиків, говорячи про проблеми сучасного українського виборчого законодавства, часто апелюють до європейського досвіду у цій сфері, сам європейський досвід поки що не був глибоко і всебічно досліджений у вітчизняній правовій і політологічній літературі.

Безперечно, автори цього видання не ставили собі за мету надати відповіді на всі питання, які на сьогодні хвилюють політиків та експертів, теоретиків і практиків. Цього не дозволяє ні формат видання, ні значна кількість питань, які потребували б дослідження, ні складність, або й неможливість «приспосовання» європейського досвіду до українських умов. Саме тому без висвітлення в цій книзі залишилися такі потужні пласти європейського виборчого досвіду, як регулювання передвиборної агітації в ЗМІ, забезпечення прозорості партійного і приватного фінансування виборів, відповідальність за виборчі правопорушення (якій відведено місце не лише у кодексах, але й (у багатьох державах ЄС) у самих виборчих законах). Проте автори сподіваються, що ті проблеми, які з певних причин не були досліджені в цій книзі або були обійдені належною увагою, здобудуть увагу у наступних виданнях.

Унікальність цієї книги обумовлена насамперед тим, що в ній (напевне, вперше в Україні) подано детальний опис виборчих систем, які застосовуються на парламентських виборах в усіх 25 країнах ЄС, опис систем, за якими формуються органи місцевого самоврядування в 24 державах Європейського Союзу; порядок формування, система та повноваження органів адміністрування виборів практично всіх країн ЄС; досліджено європейські підходи до забезпечення представництва національних меншин і жінок у виборних органах, технології голосування на виборах, підходи до визначення кола суб'єктів активного і пасивного виборчого права в країнах Європейського Союзу, суб'єктів і механізмів висування кандидатів на загальнодержавних і місцевих виборах. У додатку наведено інформацію про результати парламентських виборів в країнах ЄС станом на травень 2006 року. Авторі висловлюють сподівання, що ця книга стане корисною як для народних депутатів України, так і для експертів у сфері виборів та всіх небайдужих до проблем розвитку українського виборчого законодавства.

Лабораторія законодавчих ініціатив висловлює щире подяку Координатору проектів ОБСЄ в Україні за сприяння у підготовці та публікації цього видання.